

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД

DECENTRALIZATION OF PUBLIC POWER AND COMMUNITY DEVELOPMENT FINANCIAL EQUALIZATION: EUROPEAN AND NATIONAL EXPERIENCE

Менджул М.В.,

кандидат юридичних наук, доцент, в. о. завідувач кафедри міжнародного приватного права, правосуддя та адвокатури Ужгородського національного університету

Рогач О.Я.,

доктор юридичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Ужгородського національного університету

У статті досліджено окремі аспекти децентралізації публічної влади та фінансового вирівнювання розвитку громад. Описано критерії оцінки рівня фіскальної децентралізації, проаналізовано досвід країн ЄС, а також зміст та результати бюджетної реформи в Україні.

Ключові слова: децентралізація, публічна влада, бюджет, громада, орган місцевого самоврядування.

В статье исследованы отдельные аспекты децентрализации публичной власти и финансового выравнивания развития регионов. Описаны критерии оценки уровня фискальной децентрализации, проанализирован опыт стран ЕС, а также содержание и результаты бюджетной реформы в Украине.

Ключевые слова: децентрализация, публичная власть, бюджет, община, орган местного самоуправления.

The article examined some aspects of the decentralization of public power and community development financial equalization. We described the criteria for assessing the level of fiscal decentralization, analyzed the experience of the EU as well as the content and results of budget reform in Ukraine. The degree of fiscal decentralization undergoes quantitative and qualitative assessments. The main criteria for assessing the level of fiscal decentralization are: the ratio of expenditures of local government (local budgets) in public expenditure; The amount of local spending to GDP; the share of own revenues in the structure of local communities; the amount of intergovernmental transfers, including equalization grants in the structure of local budgets. In Ukraine, reforming of the budget system on the purpose of decentralization has continued for more than twenty years, but until 2014 there was only a process of greater fiscal centralization. The main achievement of budget reform in Ukraine is the reduction of the state's role in the financial support of local communities and at the same time the creation of opportunities for self-mobilization of additional innovative sources of revenue. Therefore, provided financial equalization of communities and regions is performed in order to strengthen the revenue base of local budgets. At the same time, it is necessary to continue the process of decentralization in order to achieve not only a formal transfer of funds to the local level, but also a simultaneous expansion of powers of local government at a sufficient financial basis. There remains the problem of introducing a maximum level of transparency of budgetary funds by local authorities.

Key words: decentralization, public authority, budget, community, local government.

Актуальність теми. Реформування публічної влади в Україні нерозривно пов'язано із необхідністю здійснення її децентралізації. Безперечно, ефективність реформування публічної влади можлива виключно при здійсненні як політичної, адміністративної, так і фіскальної децентралізації. При цьому проблема оптимального перерозподілу повноважень та фінансових ресурсів між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування є однією з найбільш актуальних у контексті забезпечення сталого розвитку територіальних громад в Україні.

На протязі тривалого часу науковці досліджують поняття, зміст та види децентралізації, зокрема, В. Авер'янов [1], С. Балацький [2], М. Мних [3], С. Осадчук [4], Н. Проць [5], Ю. Субботович [6] та ін. Водночас проблеми фінансової децентралізації публічної влади в контексті проведеної бюджетної реформи 2014–2015 рр. задля вирівнювання розвитку громад і регіонів недостатньо досліджені, що і обумовлює актуальність даного дослідження. Саме тому метою статті є дослідження окремих аспектів децентралізації публічної влади з метою фінансового вирівнювання розвитку громад.

Виклад основного матеріалу. У працях вітчизняних дослідників досі відсутній єдиний підхід до розуміння змісту поняття децентралізації. На думку В. Борденюка, суть децентралізації полягає в тому, що функції та повноваження по здійсненню єдиної державної влади, яка первісно належить народові, розподіляється між відповідними органами державної влади, з одного боку, та органами державної влади і органами місцевого самоврядування – з

іншого [7]. У сучасних дослідженнях з адміністративного права децентралізацію визначено такий спосіб організації публічної влади в державі, за якого адміністративно-територіальні одиниці або інші територіальні утворення мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення і реалізувати власні завдання у межах, встановлених законодавством, та під відповідальність уповноважених органів і посадових осіб, а втручання у їх діяльність може відбуватись винятково з метою нагляду за законністю в передбачених законом випадках і відповідних формах [8].

Наукові публікації зарубіжних дослідників, що стосуються питань типів та форм децентралізації, переважно зосереджуються на таких типах, як політична децентралізація, адміністративна децентралізація і фіскальна децентралізація [9].

Фінансова децентралізація – це процес розподілу функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральним і локальним рівнями управління. У зарубіжних країнах замість фінансової використовують термін «фіскальна децентралізація». Основоположенням останньої ідеї був американський економіст Ч. Тібо. На його думку, саме фіскальна децентралізація дає змогу субнаціональним органам управління отримувати автономію щодо фінансування та забезпечення населення суспільними й громадськими послугами. Вчений довів, що лише при фіскальній автономії субнаціональних органів управління публічні видатки відповідатимуть індивідуальним уподобанням споживачів згідно з їхніми потребами. Значний внесок у розвиток теорії фінансової децентралізації

зробив англійській учений-економіст В. Оутс. Він запропонував таке її визначення: «Децентралізація – це право незалежного прийняття рішень децентралізованими одиницями». Регіональні й місцеві органи влади мають можливість самостійно приймати рішення щодо фінансових питань і питань з управління територією» [10].

Ступінь фіскальної децентралізації піддається кількісним і якісним оцінкам. Основними критеріями оцінки рівня фіскальної децентралізації вважаються:

- співвідношення показників витратків місцевого самоврядування (місцевих бюджетів) до публічних витратків. Цей показник засвідчує ступінь децентралізації та деконцентрації публічних завдань і функцій, свідчить про фінансову спроможність місцевого самоврядування щодо їх виконання, а відтак, і якість виконання. До держав, у яких місцеві витратки у відсотковому співвідношенні до публічних витратків сягають більше 50%, належать Данія, Іспанія, Швеція;

- обсяг витратків місцевих бюджетів до ВВП. Цей показник дозволяє побачити, яка частина публічних ресурсів є розподілена поміж суб'єктами місцевого самоврядування. Умовно, показник, вищий ніж 15%, означає високий рівень децентралізації. В Європі серед таких держав – Данія, Швеція, Іспанія, Фінляндія, Нідерланди, Італія. Показник 15–10% – середній рівень децентралізації: Польща, Велика Британія, Угорщина, Чеська Республіка, Франція. Показник нижче 10% означає низький рівень децентралізації: Словаччина, Литва, Естонія, Португалія, Греція, Кіпр;

- частка власних доходів у структурі доходів територіальних громад. Цей показник свідчить про фінансову самостійність (фінансову автономію) суб'єкта місцевого самоврядування. Серед країн, у яких частка власних доходів перевищує 50%, – Швеція, Данія, Фінляндія, Франція, Люксембург, Кіпр, Австрія, Бельгія, Ірландія, Португалія та ін.;

- обсяг міжбюджетних трансфертів, зокрема, дотацій вирівнювання у структурі доходів місцевих бюджетів. Розмір цього показника безпосередньо свідчить про фінансову автономію місцевого самоврядування. Чим він вищий – тим нижчий рівень фінансової самостійності й незалежності місцевого самоврядування [8].

Самодостатність місцевих фінансів у польській доктрині характеризують з огляду на такі показники-критерії: співвідношення поточних витратків і витратків бюджету розвитку; співвідношення витратків на виконання власних повноважень та витратків на виконання делегованих центральним урядом повноважень. Для прикладу, в Польщі в структурі місцевих витратків переважають витратки на виконання власних повноважень (91,8%). Особливо чітко це відстежується в гмінах – 93%, тоді як в повітах – 79,4%. Витратки на реалізацію делегованих повноважень сягають 8% витратків [8].

В Україні реформування бюджетної системи з метою децентралізації триває вже більше двадцяти років, проте до 2014 р. спостерігався процес тільки більшої бюджетної централізації. Н.В. Проць обґрунтовує, що протягом 2008–2013 рр. рівень бюджетної централізації збільшився з 75,19 до 76,6%, і, відповідно, рівень децентралізації бюджетних ресурсів зменшився з 24,81 до 23,4% [5]. У 2014 р. відбулося незначне збільшення частки у доходах зведеного бюджету – 77,8%, при цьому відбулося зменшення частки місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету – 22,2% [11].

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII в редакції від 26 квітня 2015 р. продовжив тривалу реформу бюджетної системи в Україні і заклав реальні інструменти фінансової децентралізації. Основна мета впроваджуваних реформ – децентралізація влади і суттєве розширення повноважень територіальних громад, що передбачає перерозподіл по-

вноважень і ресурсів на національному, регіональному та місцевому рівнях, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування.

На разі створено умови, які повинні стимулювати громади до об'єднання для посилення їх спроможності. Крім того, розширено наявну дохідну базу місцевих бюджетів, в тому числі шляхом:

- встановлення нових відсотків зарахування податку на доходи фізичних осіб (до бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад – 60%, обласних бюджетів – 15%, бюджету м. Київ – 40%, бюджету м. Севастополь – 100%). Варто відмітити, що відбулося скорочення відсоткового зарахування податку на доходи фізичних осіб на рівні міст обласного значення та м. Київ. Зокрема, ст. 65 Бюджетного кодексу України (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI від 23.12.2010 р., № 5428-VI від 16.10.2012 р. та в редакції Закону № 1588-VII від 04.07.2014 р.) передбачала зарахування до бюджету м. Київ 50% податку на доходи фізичних осіб, до бюджетів міст республіканського АРК та обласного значення – 75%. Водночас до проведеної бюджетної реформи 2014–2015 рр. до доходів бюджетів сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення зараховувалося тільки 25% податку на доходи фізичних осіб;

- встановлення нових відсотків зарахування екологічного податку (до бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів – 25% екологічного податку; до бюджетів міст Київ та Севастополь – 80% екологічного податку; до бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів – 55% екологічного податку);

- закріплення за місцевими бюджетами надходжень від сплати державного мита (зараховується до бюджетів місцевого самоврядування за місцем вчинення дій та видачі документів) та акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, що зараховується до бюджетів об'єднаних територіальних громад, міських бюджетів;

- закріплення за місцевими бюджетами надходження від сплати податку на майно, єдиного податку, туристичного збору, збору за місця для паркування транспортних засобів, а також плати за ліцензії, частини чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, в порядку, визначеному відповідними місцевими радами;

- зарахування до місцевих бюджетів плати за надання адміністративних послуг, що справляється за місцем надання послуг, адміністративних штрафів та штрафних санкцій за порушення законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що зараховуються за місцем вчинення порушення та ін.

Таким чином, до місцевих бюджетів повністю зараховуються місцеві податки та збори (податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір), збільшено відсоток зарахування окремих загальнодержавних податків та зборів саме на рівні бюджетів об'єднаних територіальних громад, сіл, селищ, міст районного значення, а також урізноманітнено можливі джерела надходжень. Це в підсумку повинно призвести до більшої фінансової самостійності місцевих громад та зменшити їх залежність від міжбюджетних трансфертів.

Протягом тривалого часу податок на доходи фізичних осіб був найвагомим за обсягом джерелом дохідної частини місцевих бюджетів в Україні – 61,4% від загальних надходжень місцевих бюджетів. У територіальному розрізі найбільший обсяг податку на доходи фізичних осіб

надходив до районних бюджетів і становив 98%, до обласних – до 78–80%, (Миколаївської області – 80% доходів, Запорізької – 76%, Черкаської – 66%) до бюджету м. Київ – 40–45% доходів [5].

Після бюджетної реформи 2014–2015 рр. податок на доходи фізичних осіб залишився основним джерелом надходжень до місцевих бюджетів, при цьому збільшено відсоток зарахування саме до бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Основою для збільшення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування повинно стати зарахування податку на майно у повному обсязі до місцевих бюджетів. Відповідно до ст. 265 Податкового кодексу, податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та плати за землю.

У країнах ЄС місцеві податки різноманітні. Так, у Словаччині до числа місцевих податків відносять: податок на нерухомість; податок з власників собак; податок на використання громадського простору; податок за надання житла; податок з автоматів для продажу; податок з невиграшних гральних автоматів; податок за в'їзд в історичну частину міста; податок з атомної установки [12].

Особливістю оподаткування майна в Болгарії є податок на побутове сміття. Ставка встановлюється на житлові приміщення (пропорційно балансовій вартості або залежно від кількості сміття), на не житлові будинки (залежно від виду та кількості контейнерів для збору відходів). У середньому плата цього податку встановлюється у розмірі 0,3–0,5% від балансової вартості приміщень. Він сплачується разом з податком на нерухоме майно [13].

В Угорщині при придбанні нерухомості (квартири або будинку) протягом шести місяців необхідно сплатити разовий податок на придбання нерухомості, так званий угорський податок (0% – земля під будівництво, новобудови, 2% – вартість будинку або квартири до 4 млн. форинтів (13 000 євро), 6% – вартість будинку або квартири понад 4 млн. форинтів (13 000 євро), 10% – при купівлі готелю, бізнесу) [14].

Загалом більшість країн світу зараховує надходження від майнових податків саме до місцевих бюджетів. Так, у Канаді майнові податки становлять близько 40% загальних доходів місцевих бюджетів країни, значною їх частка є в доходах місцевих бюджетів Франції (до 20%), Румунії (19%), Польщі (14%), Великобританії та Латвії (13%), Литви (11%) [2]. Саме податок на нерухоме майно забезпечує до 95% надходжень до місцевих бюджетів у Нідерландах, 81% – у Канаді, 52% – у Франції, від 10 до 70% – у США.

Щодо європейського досвіду, то варто відзначити Словаччину, яка провела успішні адміністративно-територіальну та бюджетну реформи. В ході бюджетної децентралізації, окрім розширення системи місцевих податків, держава передала на рівень місцевого самоврядування податок на доходи фізичних осіб. Зокрема, відповідно до чинних норм, 70,3% податку належить органам місцевого самоврядування, 23,5% залишається бюджетам вищих територіальних одиниць, і лише 6,2%, як було відмічено, надходить до державного бюджету [12]. Завдяки бюджетній децентралізації органи місцевого самоврядування отримали надійну фінансову базу, достатню для реаліза-

ції власних функцій. Якщо до 2005 р. частка трансфертів в структурі дохідної частини бюджету сягала 60–70%, то нині близько 70% доходів та витрат муніципалітетів ґрунтуються на власних джерелах, решту становлять цільові дотації з держбюджету. При цьому всі власні функції фінансуються місцевими бюджетами виключно за рахунок власних надходжень, а державні трансферти мають цільовий характер і спрямовані на фінансування делегованих державою функцій [12]. Впроваджені реформи дозволили сформувати ефективну бюджетну систему з прозорими фінансовими потоками та забезпечили самостійність місцевих бюджетів.

В рамках бюджетної реформи в Україні також децентралізовано видаткові повноваження у соціально-культурній сфері, з державного на регіональний та місцевий рівень передається фінансування окремих закладів в освітній, медичній та культурній сферах тощо. Запроваджено нові види трансфертів (базова дотація, освітня субвенція, субвенція на підготовку робітничих кадрів, медична субвенція; субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, реверсна дотація).

В Україні вже є перші результати впроваджених реформ, зокрема, за січень-червень 2015 р. до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) надійшло 44,6 млрд. грн., що складає 60,7% від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами. Таким чином, є приріст надходжень до загального фонду проти січня-червня 2014 р. (у співставних умовах та без урахування окупованих територій) склав 37,7%, або + 12,2 млрд. грн. Темп росту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб у січні-червні 2015 р. у порівнянні до січня-червня 2014 р. становить 116,2%, плати за землю – 125,9%. При цьому у 15 та 16 регіонах відповідно темп росту вище середнього по Україні. Загалом обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб за січень-червень склав

23 555,1 млн. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами, становить 54,3%, надходжень плати за землю – 6 639,4 млн. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами, – 57,4%. Надходження податку на нерухоме майно на 2015 р. затверджено місцевими радами в обсязі 226,2 млн. грн. Фактичні надходження податку за січень-червень поточного року склали 274,7 млн. грн. Станом на 1 липня 2015 р. фактичні надходження акцизного податку склали 3 240,9 млн. грн., що в розрахунку на одного жителя країни складає 75,2 грн. [15].

Висновки. Головним досягненням проведення бюджетної реформи в Україні є зменшення ролі держави у фінансовому забезпеченні територіальних громад і одночасне створення можливостей для самостійної мобілізації додаткових інноваційних джерел надходжень з метою зміцнення доходної бази місцевих бюджетів, а отже, забезпечено фінансове вирівнювання розвитку громад і регіонів. Водночас необхідно продовжити процес децентралізації, щоб відбулася не тільки формальна передача коштів на місцевий рівень, а й одночасне розширення обсягу повноважень органів місцевого самоврядування на достатній фінансовій основі. Також залишається проблема запровадження максимального рівня прозорості використання бюджетних коштів органами місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.
2. Балацький Є.О. Бюджетна децентралізація: ефективність реформи на місцевому рівні / Є.О. Балацький, С.М. Фролов // *Економіка и управление*. – Симферополь, 2011. – № 4. – С. 97–103.
3. Мних М.В. Бюджетна децентралізація та участь громадськості, а також депутатів місцевих рад в бюджетному процесі при формуванні місцевих бюджетів / М.В. Мних // *Ефективна економіка*. – 2014. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3571>.

4. Осадчук С.В. Бюджетна децентралізація: стан та перспективи / С.В. Осадчук // Теорія та практика державного управління. – 2008. – № 3(22). – С. 274–281.
5. Проць Н.В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації / Н.В. Проць // Фінансовий простір. – 2015. – № 1(17). – С. 221–227.
6. Субботович Ю. Бюджетна децентралізація та зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування / Ю. Субботович // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – Вип. 132. – С. 44–46.
7. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцевого самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України. – 2005. – № 1. – С. 21.
8. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О.М. Бориславська, І.Б. Заверуха, А.М. Школик [та ін.] ; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О.М., 2012. – С. 14.
9. Stacey, White. Government decentralization in the 21st century: a literature review (A report of the CSIS program on crisis, conflict, and cooperation). Center For Strategic And International Studies. – 2011. – р. 3.
10. Бикадорова Н.О. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування / Н.О. Бикадорова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2(20). – С. 146–147.
11. Набатова Ю.О., Ус Т.В. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів / Ю.О. Набатова, Т.В. Ус // Ефективна економіка. – 2015. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4100>.
12. Молдован О.О. Бюджетна децентралізація: досвід ефективної реформи Словаччини для України / О.О. Молдован // Вісник Донецького національного університету. – 2010. – С. 32.
13. Світовий досвід оподаткування: Болгарія // Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/bulgaria/>.
14. Світовий досвід оподаткування: Угорщина // Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/hungary/>.
15. Бюджетна децентралізація збільшила доходи місцевих бюджетів на за і півріччя 2015 року на 37% / Національна рада реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reforms.in.ua/news/byudzhetna-decentralizaciya-zbilshyla-dohody-miscevyh-byudzhetiv-na-za-i-pivrichchya-2015-roku>.

УДК 342.1 (439.1)

КЛЮЧЕВЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОСНОВНОГО ЗАКОНА ВЕНГРИИ 2011 ГОДА

KEY FEATURES OF THE BASIC LAW OF HUNGARY 2011

Стенькин Д.С.,

аспирант кафедры государственного
и административного права

Мордовского государственного университета

Статья посвящена теоретическому анализу Основного закона Венгрии от 25 апреля 2011 г. Автор акцентирует внимание на наиболее значимых характеристиках Основного закона Венгрии 2011 г. Рассматривается сущность Основного закона Венгрии, раскрываются его особые особенности и проводятся некоторые параллели с прежней Конституцией 1949 г.

Ключевые слова: Основной закон Венгрии, Конституция Венгрии, Венгрия, конституционное развитие, конституционализм, конституционные изменения, Государственное Собрание, ФИДЕС.

Статтю присвячено теоретичному аналізу Основного закону Угорщини від 25 квітня 2011 р. Автор акцентує увагу на найбільш значущих особливостях Основного закону Угорщини 2011 р. Розглядається сутність Основного закону Угорщини, розкриваються його загальні особливості і проводяться деякі паралелі до колишньої Конституції 1949 р.

Ключові слова: Основний закон Угорщини, Конституція Угорщини, Угорщина, конституційний розвиток, конституціоналізм, конституційні зміни, Державні Збори, ФІДЕС.

The author's article is devoted to theoretical analysis of the Hungarian's Fundamental Law of 25 April, 2011 and to the identification of its main characteristics. The author focuses his attention on the most important features of the Basic Law of Hungary from 2011. This article deals with the essence of the Basic Law of Hungary, reveals its common features and performed some parallels with the previous 1949 Constitution.

Key words: The Basic Law of Hungary, The Constitution of Hungary, Hungary, constitutional development, constitutionalism, constitutional changes, The State Assembly, Fidesz.

Актуальность темы. 18 апреля 2011 г. парламент Венгрии принял новую Конституцию страны – Основной закон Венгрии, который вступил в силу с 1 января 2012 г. Прежняя Конституция Венгерской Народной Республики от 20 августа 1949 г. была принята коммунистической властью и не могла считаться в полной мере демократической. Кроме того, за долгие годы своего действия она претерпела существенные изменения, а конституционное регулирование стало носить характер судебного прецедента. В итоге в 2011 г. Венгрия обрела самостоятельную Конституцию – Основной закон, который закрепил и приумножил ранее существовавшие права и свободы венгерской нации. Кроме того, в Основном законе Венгрии от 25 апреля 2011 г., одной из новейших конституций Европы,

впервые была дана попытка переосмысления так называемого «европейского пути», и возведены христианские ценности в ранг национального идеала.

Изложение основного материала. 1 января 2012 г. в Венгрии вступила в силу новая Конституция – Основной закон, который был принят Государственным Собранием Венгрии 18 апреля 2011 г. и представляет собой одну из самых современных конституций Европы.

В чём состоят ключевые особенности Основного закона Венгрии? Почему он называется «Основной закон», а, скажем, не «конституция»? Ответы на данные вопросы находят своё отражение прежде всего в попытке венгерской власти отойти от прошлого советской эпохи и, по сути, отказаться от термина «конституция», с которой